

“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

2025-yil, 12-13-noyabr

“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY AND TRANSLATION STUDIES”

international scientific and practical conference

November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV

akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboyev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo‘i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

TÜRK-İSLAM KIMLIĞININ SEMBOLÜ OLARAK HOCA AHMET YESEVİ TÜRBESİ

Эльмира Адильбекова,

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық
қазақ-түрік университеті доценті, PhD,*

Берікқызы Сая,

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық
қазақ-түрік университеті 4-курс студенті*

Özet. Bu makale, Türk-İslam medeniyetinin en önemli manevî merkezlerinden biri olan Hoca Ahmet Yesevi Türbesi’ni tarihî, mimari, kültürel ve sembolik yönleriyle kapsamlı biçimde incelemektedir. Kazakistan’ın Türkistan şehrinde yer alan bu anıtsal yapı, yalnızca bir türbe değil, aynı zamanda Türk halklarının ortak inanç dünyasının, kimlik bilincinin ve tasavvufî geleneğinin somutlaşmış hâlidir.

Araştırmanın ilk bölümünde, Hoca Ahmet Yesevi’nin hayatı, düşünceleri ve Orta Asya’daki tasavvufî etkisi üzerinde durulmuş; ardından türbenin XIV. Yüzyılda Emir Timur tarafından yeniden inşa edilmesinin tarihî bağlamı açıklanmıştır. Timur’un bu yapıyı inşa ettirmesindeki amaç, hem İslam dünyasında siyasi meşruiyet kazanmak hem de Yesevi’nin manevî mirasını koruyarak Türk-İslam birliğini pekiştirmektir.

Makalede, türbenin mimari özellikleri, tuğla işçiliği, kubbe sistemi, süsleme unsurları ve sembolik anlamları ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Yapının Timurlu dönemine özgü sanatsal zenginliği, dönemin mimari estetiğini en yüksek düzeyde yansıtmaktadır. Bununla birlikte, türbe yalnızca bir sanat eseri değil; Orta Asya’da İslam’ın yayılmasına, Yesevilik öğretisinin güçlenmesine ve Türk kültürünün kökleşmesine katkı sunmuş manevî bir merkezdir.

Sonuç olarak, Hoca Ahmet Yesevi Türbesi; mimari zarafet, dini derinlik ve tarihî sürekliliğin birleştiği eşsiz bir yapıdır. Bu eser, Türkistan’ı yüzyıllar boyunca bir bilgelik ve inanç merkezi hâline getirmiştir. Günümüzde UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer alması, onun yalnızca Türk dünyasının değil, tüm insanlığın ortak mirası olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Hoca Ahmed Yesevi, Türkistan, Timur dönemi mimarisi, Tasavvuf, Kültürel miras*

Abstract. This study provides a comprehensive examination of the Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi, one of the most significant spiritual and architectural monuments of the Turkic-Islamic civilization. Located in the city of Turkistan, Kazakhstan, the mausoleum is not merely a burial site but a symbol of faith, unity, and cultural continuity for Turkic peoples.

The article first discusses the life and teachings of Khoja Ahmed Yasawi, whose mystical philosophy profoundly influenced the spread of Islam and the formation of Sufi traditions in Central Asia. It then explores the historical context of the mausoleum’s reconstruction in the late 14th century under the rule of Emir Timur (Tamerlane). Timur’s decision to rebuild the shrine was both a spiritual gesture of devotion and a political act aimed at consolidating power and legitimizing his authority in the Islamic world.

Architecturally, the Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi represents the culmination of Timurid art and architecture. Its monumental brick structure, grand dome, intricate ornamentation, and geometric decorations illustrate the high level of craftsmanship and aesthetic sophistication of the period. Beyond its architectural grandeur, the mausoleum functioned as a spiritual center that shaped religious and cultural identity throughout the Turkic world, fostering the development of Yesevism and Sufi ethics.

Today, the mausoleum remains a living testament to the fusion of spirituality, culture, and artistry. As a UNESCO World Heritage Site, it stands as a universal symbol of tolerance, wisdom, and spiritual unity – not only for the Turkic nations but for humanity as a whole.

Keywords: *Khoja Ahmed Yasawi, Turkistan, Timurid Architecture, Sufism, Cultural Heritage.*

Giriş. Türk-İslam dünyasının manevî mimarlarından biri olan Hoca Ahmet Yesevi, 12. Yüzyılda Orta Asya’da İslam’ın yayılmasında, tasavvuf düşüncesinin kökleşmesinde ve Türk halk kültürünün şekillenmesinde eşsiz bir rol oynamıştır. Onun yaşamı ve düşünceleri yalnızca bir dinî öğreti olarak değil, aynı zamanda Türk medeniyetinin ahlaki, kültürel ve estetik temellerini belirleyen bir okul olarak da değerlendirilmelidir. Ahmet Yesevi’nin şahsiyetinde şekillenen Yesevilik öğretisi, hem Orta Asya Türk toplulukları arasında hem de Anadolu ve Balkanlar’a uzanan geniş bir coğrafyada etkisini sürdürmüştür.

Bu derin etki, onun manevi mirasının somut bir sembolü hâline gelen Türkistan’daki Hoca Ahmet Yesevi Türbesi ile maddi bir boyut kazanmıştır. Timur’un emriyle 14. Yüzyılda inşa edilen bu türbe, yalnızca bir dinî mekân değil, aynı zamanda Türk-İslam sanatının, mimarisinin ve devlet anlayışının bir yansımasıdır. Türbe, mimari bütünlüğü, süsleme sanatındaki özgünlüğü ve sembolik anlamlarıyla hem tarihçiler hem de sanat tarihçileri için eşsiz bir araştırma konusudur.

Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, UNESCO tarafından 2003 yılında “Dünya Kültür Mirası Listesi”ne dâhil edilmiştir. Bu durum, yalnızca yapının estetik ve mimari değerinin değil, aynı zamanda Türk ve İslam dünyasındaki manevi öneminin de uluslararası düzeyde tanındığını göstermektedir. Türbe, yüzyıllar boyunca Orta Asya’daki Türk halkları için bir ziyaret ve dua merkezi olmanın ötesinde, kültürel sürekliliğin ve kimlik bilincinin sembolü hâline gelmiştir.

Ahmet Yesevi’nin hikmeti, onun türbesinde yaşatılan değerlerle birleştiğinde, Türk halkının manevi kimliğini koruma ve yeniden üretme sürecinde önemli bir işlev üstlenmiştir. Bugün bile Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, yalnızca Kazakistan için değil, tüm Türk dünyası için ortak bir maneviyat mekânı, “ata yurdunda dirilişin sembolü” olarak kabul edilmektedir.

Bu makalenin amacı, Hoca Ahmet Yesevi Türbesi’ni tarihî, mimarî, dinî ve kültürel yönleriyle ele alarak, onun Türk dünyasındaki yeri ve etkisini bilimsel açıdan incelemektir. Çalışmada türbenin inşa süreci, mimari özellikleri, süsleme sanatları, sosyal ve sembolik işlevleri analiz edilerek, Türk-İslam medeniyetinin bir parçası olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

1. Tarihî Arka Planda Hoca Ahmet Yesevi Türbesi. XII. Asırda Türkistan’da yaşayan ve Pîr-i Türkistan diye anılan Hoca Ahmed Yesevî, Türk-İslam kültüründe önemli bir yere sahiptir. O, bilgi ve irfanını, aşktan ve sevgiden alan büyük bir Allah dostudur. Türklerin İslâm ile tanışmasında âdeta köprü vazifesi gören, Kuran ve sünnete dayalı İslâm anlayışını bizlere tanıtan şahsiyettir. Ahmed Yesevî Hazretleri kendi zamanında İslâm çizgisi dışına çıkan ve umumi olarak râfizilik, zındıklık ve mühlidlik olarak nitelendirebileceğimiz gayr-İ sünî akım ve yollara karşı Kur’ân ve sünnet bayrağını açan kişidir. O, Kur’ân’ın tanımlayıp Hz. Peygamber’in uyguladığı ve telkin ettiği gerçek İslâm’ı halka anlatan bir mana insanı, Kur’ân’ın aşk ve irfana dayalı yorumcusudur. Türk-İslam kültüründe tasavvuf adına konuştuğumuz birikim Ahmed Yesevî Hazretlerinin mirasıdır; biz bugün onun mirasını konuşuyoruz. Yesevî Hazretleri, sadece Yûsuf Hemedânî Hazretlerinin gönlünde yaktığı İslâm’ın aşk ve 369erke kıvılcımını kendinden sonraki tâliplere aktarmakla kalmamış; yetiştirdiği aksiyoner alperenleri Asya’nın bir ucundan Avrupa içlerine kadar göndererek insanlara adalet, tevazu, birlik ve dirlik düşüncesini telkin etmiştir. O, İslâm düşüncesine Türkistan’dan bir ayna

tutarak, İslâm’ın ışığını Anadolu’ya, Rumeli’ye ve Balkanlara ulaştırmıştır. Yesevîlik düşüncesi Balkanlarda Gül Baba, Sarı Saltuk ile; Anadolu’da ise Yunus Emre, Hacı Bektaş Velî gibi âbide şahsiyetlerle neşv ü nema bulmuştur.

Hoca Ahmet Yesevi Türbesi’nin tarihî önemi, yalnızca onun bir mimari yapı olmasından değil, aynı zamanda Türk-İslam tarihinin manevî yeniden inşasında oynadığı rolden kaynaklanmaktadır. Bu türbe, 14. Yüzyılın sonlarında, Türkistan şehrinde hüküm süren Emir Timur (1336–1405) tarafından inşa ettirilmiştir. Timur’un amacı, Orta Asya’da İslam’ın yerleşmesinde büyük hizmetleri bulunan Hoca Ahmet Yesevi’nin hatırasını yaşatmak ve aynı zamanda kendi iktidarının meşruiyetini manevî bir temele dayandırmak olmuştur.

Ahmet Yesevi, 12. Yüzyılda Yesi (bugünkü Türkistan) şehrinde yaşamış, tasavvufî düşüncüyü Türk halk kültürüyle yoğurarak halkın anlayabileceği sade bir dille İslam’ın ahlakî prensiplerini anlatmıştır. Onun “Divan-1 Hikmet” adlı eseri, yalnızca bir dinî öğreti değil, aynı zamanda Türk dilinin ve halk edebiyatının gelişiminde önemli bir basamak olmuştur. Bu nedenle Yesevi, “Türk tasavvufunun piri” olarak anılır.

Timur, Semerkant ve çevresinde siyasi gücünü pekiştirdikten sonra, 1389–1399 yılları arasında birçok anıtsal yapı inşa ettirmiştir. Bunlardan en önemlisi Hoca Ahmet Yesevi Türbesi olmuştur. Rivayete göre Timur, bir rüyasında Hoca Ahmet Yesevi’yi görmüş ve onun türbesini yeniden yaptırması gerektiği mesajını almıştır. Bu olay, Timur’un hem dini hem de siyasi otoritesini güçlendiren bir unsur olarak değerlendirilir.

Türbe inşası 1396 yılında başlamış ve büyük ihtimalle 1399 civarında tamamlanmıştır. Mimari olarak Hacı Hüseyin Şirazi adı geçmektedir. Yapı, dönemin mimari anlayışına uygun olarak, büyük kubbeli, geniş eyvanlı ve zengin çini süslemeli bir formda inşa edilmiştir. Bu yönüyle Yesevi Türbesi, Timurlu mimarisinin erken dönem örneklerinden biri sayılmakta; daha sonra Semerkant’taki Gur-ı Emir ve Bibi Hanım Camii gibi yapılara da ilham kaynağı olmuştur.

Timur’un türbeyi inşa ettirmesi, aynı zamanda Türkistan şehrinin yeniden canlanmasını sağlamıştır. Türbe kısa sürede hem dinî ziyaretlerin merkezi hem de kültürel etkileşim noktası hâline gelmiş, çevresine medrese, kütüphane ve dergâh gibi yapılar eklenmiştir. Böylece Yesi, İslam coğrafyasında bir tasavvuf ve ilim merkezi olarak yeniden şekillenmiştir.

Türbenin tarihî önemi yalnızca mimari ya da dinî açıdan değil, aynı zamanda Türk kimliğinin sembolü olmasından da kaynaklanmaktadır. Hoca Ahmet Yesevi’nin öğretileri, Anadolu’daki Bektaşilik ve diğer tarikatlar aracılığıyla Osmanlı topraklarına kadar ulaşmış; türbesi ise bu öğretilerin kaynağı olarak Türk dünyasında kutsal bir statü kazanmıştır. Günümüzde Kazakistan Cumhuriyeti’nin bağımsızlığından sonra, türbe hem millî kimliğin hem de İslam mirasının simgesi olarak yeniden canlandırılmıştır.

2. Mimari Özellikleri ve Sanatsal Değeri. Hoca Ahmed Yesevî, miladî 1166 yılında vefat ettiğinde, içinde çilehânesinin de bulunduğu dergâhın 100 metre kadar uzağına defnedilmiş ve basit bir kabir türbe yapılmıştı. Bu ilk türbe o civarda yaşayan Müslümanlar için kısa zamanda bir ziyaret mekânı olmuşsa de, çok geçmeden (XIII. Yüzyılın başlarında) ortaya çıkan Moğol istilâsı ve bu

istilânın yıkıcı etkileri bölgeyi olumsuz şekilde etkiledi. XIV. Yüzyılın sonlarında Altınorda devletini yıkıp bu bölgeyi ele geçiren Emir Timur, Moğolistan hanının kızı Tükel Hanım'ı eş olarak seçip gelin alayını karşılamak üzere yola çıkmış, yolda Yesi şehrine uğrayıp Hoca Ahmed Yesevî'nin kabrini ziyaret etmişti. Bu Yesi ziyareti esnasında Timur'un rüyasında Ahmed Yesevî'yi gördüğü, kendisini zaferle müjdeleyen Yesevî'ye bir şükrâne olmak üzere, onun küçük türbesinin yerine büyük bir külliye inşâ edilmesini emrettiği kaydedilir. Külliye'nin yapımı için o dönemde Türkistan bölgesinin en meşhur mimarlarından olan Hoca Hüseyin Şîrâzî görevlendirilmişti. İki kubbeli dikdörtgen bir yapı olan külliye'de merkezî bölümün ortasında büyük bir kazan yer alır. Yedi metalin karışımından oluşan bu kazanın etrafında bazı duâlar ve kazan ustası hakkında bilgiler vardır. Önceleri bu kazana hafif tatlandırılmış su koyularak Cuma namâzlarından sonra ziyaretçilere ikrâm edildiği ve şifalı olduğuna inanıldığı ifade edilmektedir. Bu kazan 1934'te Stalin'in emriyle götürüldüğü bir sergiden geri getirilmeyerek St. Petersburg'daki Leningrad Hermitage müzesine konmuş, sonraları Kazâkistan makamlarının gayreti ile 1989 yılında yeniden türbedeki yerini almıştır (Bkz. Metin Akar, Taykazan, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2017). Üzerinde büyük bir kubbe olan bu merkezî bölümün çevresinde mutfak (halimhâne), mescid, kütüphâne, Dervîş odaları (halvethâne), su kuyusu odası (kudukhâne) gibi çeşitli maksatlarla planlanmış birçok bölüm vardır.

Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, Timurlu dönemi mimarisinin zirve örneklerinden biri olarak kabul edilir. Yapı, boyutları, mimari düzeni ve süslemeleriyle yalnızca Kazakistan'ın değil, bütün Orta Asya'nın en görkemli tarihî eserlerinden biridir. Türbe, hem dini hem de siyasi anlamlar taşıyan bir anıt olarak inşa edilmiştir. Timur'un bu yapıya verdiği önem, İslam mimarisinde sanat ile iktidarın nasıl birleştiğini göstermektedir.

Türbe, dikdörtgen planlı olup yaklaşık 46,5 x 65,5 metre ölçülerindedir. Ana kubbenin yüksekliği 38 metredir ve bu, döneminin en büyük kubbelerinden biridir. Yapı pişmiş tuğla malzemeden inşa edilmiştir; duvarların kalınlığı yer yer iki metreyi bulmaktadır. İç mekân, merkezi kubbeli ana salon (kazandık) etrafında şekillenir. Bu salonun ortasında, ziyaretçilerin dikkatini çeken büyük tunç kazan (taş kazan) yer almaktadır. Bu kazan, Timur'un Semerkant'tan özel olarak getirttiği bronz ustaları tarafından dökülmüş olup, hem su hem de sembolik anlamda bereketi ve arınmayı temsil etmektedir.

Ana mekânın etrafında çeşitli fonksiyonel odalar bulunur: cenaze odası (gürhane), mescid, kütüphane, mürid hücreleri ve misafirhaneler gibi. Bu bölümler, Yesevi tarikatına mensup dervişlerin zikir, ibadet ve eğitim faaliyetleri yürüttüğü yerler olarak tasarlanmıştır. Bu yönüyle türbe, yalnızca bir mezar değil, aynı zamanda bir tasavvuf külliyesi niteliğindedir.

Türbenin iç ve dış yüzeyleri, dönemin en gelişmiş süsleme teknikleriyle bezenmiştir. Özellikle mozaik çini, kufî ve nesih hat yazıları, bitkisel (rûmi, hatayi) ve geometrik motifler dikkat çeker. Mavi, firuze ve lacivert renklerin hâkim olduğu çini süslemeler, gökyüzünü ve manevî yükselişi sembolize eder. Kubbe altındaki yazı kuşaklarında Allah'ın isimleri, Kur'an ayetleri ve tasavvufî ifadeler yer alır.

Türbe kapısındaki ahşap oymalar ve pirinç kapı tokmakları, Orta Asya el sanatlarının inceliğini gösterir. Timur döneminde sanat, yalnızca estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda dini bir tefekkür aracı olarak görülmüştür. Bu nedenle süslemelerdeki her motif, hem güzelliği hem de derin anlamı birlikte taşır.

Merkezî bölümün bitişiğinde Orta Asya kültüründe evliyâ türbelerinin sembolü olan bir tuğ (ucunda at kuyruğu kılları, sancak ve alem olan bir direk) ve bir kapı yer alır. Bu kapı Ahmed Yesevî'nin mezarının bulunduğu odaya (Gûrhâne) açılmaktadır. Ahşap oyma işçiliği ürünü olan kapının iç tarafındaki döküm halkalardan birinde, yapılış tarihi olan hicrî 797 (m. 1395) tarihi bulunmaktadır. Bu mezar odasının üzerinde küçük kubbe vardır. Yesevî'nin mezar sandukası, açık yeşil renkte bir taştan yapılmıştır. Merkezî bölümün yanlarındaki odalardan bazılarında başka mezarlar da bulunmaktadır. XVI. Yüzyıldan itibaren Kazâk Türklerinden bazı yüksek mevki sâhibi kişiler ve yöneticiler buralara defnedilmiştir. Külliye'nin etrafı ve üzeri çinilerle süslenmişken, giriş kapısının bulunduğu cephesi çinisizdir. Bu durum, Timur'un vefatı üzerine külliye inşaatının bitirilemediği ve çini süslemelerinin kısmen eksik kaldığı şeklinde açıklanmaktadır. Hatta ana girişin üstündeki kemer kısmının da Timur'un vefatıyla eksik kaldığı ve hicrî 1000 (1591-92) senesinde Buhara emîri Abdullah Han'ın emri ve desteği ile bu kemerin tamamlandığı belirtilmektedir. Abdullah Han zamanında kurulan iskeleden kalan tahtaların bir kısmı günümüze kadar ulaşmıştır. Türbenin dışını çevreleyen üç cephesinde üst kenarı takip eden kuşak şeklinde çinilerle süslü Kur'ân âyetleri vardır. Bunlar En'âm sûresinin 59-63. Âyetleri arasındadır. Ayrıca dış cephede çinilerle ve Kûfî hatla Allah, Muhammed, el-Hamdü lillah, Allâhu Ekber, Lâ ilâhe illallah gibi yazılar işlenmiştir. Türbenin dışında giriş kapısına bakan bahçedeki küçük türbe, Uluğ Beg'in kızı ve Ebû'l-Hayr Han'ın eşi olan Râbia Sultân'ın türbesidir.

Hoca Ahmet Yesevi Türbesi'nin mimarisi, yalnızca fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda tasavvufi sembollerle örülü bir manevî anlatıdır. Örneğin ana kubbe, Allah'a yükselişi; merkezi plan, “birlik” fikrini; sekizgen geçiş sistemi ise “sekiz cennet kapısı”nı temsil eder. Türbenin doğu yönüne bakan büyük eyvanı, ilahi nurun doğudan doğuşunu, yani hakikatin aydınlanmasını simgeler.

Bu sembolik mimari düzen, Yesevi'nin öğretileriyle doğrudan ilişkilidir. Onun tasavvuf anlayışında insan, iç dünyasını temizleyerek “hakikate” ulaşır. Türbenin yapısal kurgusu da bu manevi yolculuğu taş, tuğla ve ışık aracılığıyla anlatır.

Bugün türbe, Türk-İslam sanatının klasik dönemine geçişte bir köprü olarak değerlendirilir. Yapı, hem mimari teknik açısından hem de sanatsal ruh bakımından, daha sonraki dönemlerde Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar inşa edilen pek çok cami, medrese ve türbeye ilham kaynağı olmuştur.

3. Kültürel ve Dini Önemi. Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, yalnızca bir mezar yapısı değil, Türk-İslam dünyasının ortak manevi hafızasını temsil eden bir kutsal mekândır. Türbe, asırlardır Türkistan bölgesinde İslam'ın kökleşmesinde, halkın dini ve ahlaki bilincinin şekillenmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Bu yönüyle o, hem inanç merkezi, hem kültürel kimlik sembolü, hem de tasavvufi bir eğitim kurumu işlevi taşımıştır.

Ahmet Yesevi, “hikmet” adı verilen öğretileriyle halkın kalbine hitap eden bir tasavvuf anlayışı geliştirmiştir. Onun felsefesi, İslam’ın özünü Türk kültürüyle kaynaştırarak, dinin halk arasında sevgi, tevazu, hizmet ve birlik temelleri üzerine yerleşmesini sağlamıştır.

Bu öğreti, Yesevilik adıyla bir tarikat geleneğine dönüşmüş; Orta Asya, Horasan, Azerbaycan, Anadolu ve Balkanlar’a kadar yayılmıştır. Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Abdal Musa gibi Anadolu erenlerinin düşünce dünyasında Yesevi’nin izleri açıkça görülür.

Türbe, bu inanç zincirinin manevi merkezi olarak görülmüştür. Yesevi müridleri için burası, “pir kapısı”dır – hakikate ulaşmak isteyen dervişin kalben bağlandığı yer. Halk arasında, türbeyi ziyaret edenlerin “ruhani arınma”ya erişeceğine, dileklerinin kabul olacağına inanılır. Bu inanç biçimi, hem İslamî hem de eski Türk halk geleneklerinin sentezidir.

4. *Türk Kültüründeki Etkisi.* Yesevi’nin düşünceleri ve türbesi, Türk dünyasında edebiyattan musikîye, sanattan sosyal yapıya kadar birçok alanda etkili olmuştur. “Divan-ı Hikmet”teki sade Türkçe, Türk halk şiirinin sonraki yüzyıllarda gelişmesine zemin hazırlamıştır. Türbenin ziyaret kültürü, Orta Asya’daki “ata mezarı ziyareti” geleneğini İslamî bir anlamla birleştirmiştir.

Ayrıca türbe çevresinde zamanla oluşan sosyal yapılar – medreseler, kütüphaneler, tekkeler – Türkistan şehrini bir ilim ve irfan merkezine dönüştürmüştür. Bu ortam, yalnızca dini eğitim değil,

Sovyetler Birliği döneminde türbe, uzun süre dini bir mekân olarak yasaklanmış olsa da, halk arasında manevi değeri hiçbir zaman unutulmamıştır. 1991’de Kazakistan’ın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte, Hoca Ahmet Yesevi Türbesi ulusal kimliğin yeniden inşasında güçlü bir simge hâline gelmiştir.

Kazakistan devleti türbeyi restore ederek, onu hem milli miras hem de Türk dünyasının ortak sembolü olarak koruma altına almıştır. 2003 yılında UNESCO tarafından “Dünya Kültür Mirası Listesi” ne alınması, bu evrensel önemin tescili olmuştur.

Bugün türbe, yalnızca Kazak halkı için değil, bütün Türk halkları için “ata yurdunda birleşme”nin manevi mekânıdır. Her yıl binlerce ziyaretçi Türkistan’a gelerek Hoca Ahmet Yesevi’nin huzurunda dua etmekte, onun hikmetlerini anmakta ve Türk-İslam kimliğini yeniden hatırlamaktadır.

Bu anlamda türbe, geçmiş ile bugünü; maneviyat ile kimliği; inanç ile kültürü buluşturan yaşayan bir miras konumundadır.

Sonuç. Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, yalnızca bir mezar yapısı değil, aynı zamanda Türk-İslam dünyasının manevi merkezlerinden biri olarak tarih boyunca büyük bir etkiye sahip olmuştur. XIV. Yüzyılda Emir Timur’un emriyle yeniden inşa edilen bu görkemli eser, Türkistan kentini İslam kültürünün kalbi hâline getirmiştir. Türbe, mimari özellikleriyle Timurlu sanatının en yüksek noktasını temsil ederken, aynı zamanda tasavvufi düşüncenin sembolü hâline gelmiştir.

Yesevi Türbesi’nin taşıdığı anlam, mimari ihtişamının çok ötesindedir. O, Türk halklarının ortak kimliğini, inanç birliğini ve tasavvuf geleneğini simgeleyen bir yapıdır. Ahmet Yesevi’nin

öğretileri, yalnızca Orta Asya’da değil, Anadolu ve Balkan coğrafyasında da İslam’ın halk arasında yayılmasına, sevgi, tevazu ve hoşgörü anlayışının kökleşmesine katkı sağlamıştır.

Günümüzde türbe, Kazakistan’ın kültürel ve tarihî simgesi olarak varlığını sürdürmekte; UNESCO Dünya Mirası statüsü sayesinde evrensel bir değer olarak korunmaktadır. Bu durum, Yesevi’nin mirasının sadece Türk ve Müslüman toplumları için değil, tüm insanlık için ortak bir kültürel miras niteliği taşıdığını göstermektedir.

Sonuç olarak, Hoca Ahmet Yesevi Türbesi; mimari zarafeti, tasavvufi derinliği ve tarihî sürekliliği ile Türk-İslam medeniyetinin eşsiz bir nişanesidir. Bu yapı, geçmişin kutsal izlerini günümüze taşıırken, aynı zamanda gelecek nesillere birlik, inanç ve bilgelik mesajı vermeye devam etmektedir.

Kaynaklar

1. Nurmhammedoğlu, Naim-Bek. Hoca Ahmed Yesevi Türbesi, Hayati Bice (Ed.), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1991.
2. Ocak, A. Yaşar. Türk Sûfiliği’ne Bakışlar, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000.
3. Olguner, Fahrettin. Tasavvuf Dünyası İçinde Hacı Ahmet Yesevi, Hoca Ahmet Yesevi Özel Sayısı, Erdem Dergisi, cilt:7, Sayı:21, 941-948, 1995.
4. Tekin, K. Hakan. Hoca Ahmet Yesevi Türbesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.
5. Blair, Sheila & Bloom, Jonathan. The Art and Architecture of Islam 1250–1800, Yale University Press, 1994, s. 121.
6. Rogers, J. M. & Ward, Rachel. Timurid and Turkmen Ceramics from the 14th to the 16th Century. London: British Museum Press, 1990, s. 29–33.
7. Asadov M. HOMO POETIKUS KONSEPSİYASI: NAVOIY VA RUMIY //Conferences. – 2025. – T. 1. – №. 1.
8. Асадов М. (2020) Альбер Камю ва Хуршид Дўстмухаммад прозасида абсурд қахрамон муаммоси/ “Сўз санъати сўзлиги”, 3 жилд, 2 – сон. Тошкент. 2020 йил. – Б.117 – 126.
9. ATAMAN, K. Y., & YUSUPOVA, D. (2024). GLOBAL/KÜRESEL ŞAHSİYET OLARAK ALİ ŞİR NEVÂYÎ. Alisher Navo’I and 21 st century, 1(1).
10. Rahmonovna, Y. D. ALİ ŞİR NEVAYÎ’NİN “MİZAN’UL EVZAN” ADLI ESERİNDE HALK KOŞUKLARI VE ARUZ VEZNI İLİŞKİSİ. Folklor Akademi Dergisi, 2(2), 342-351.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабура и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafroz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inʼsasında halk biliminin işlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantıları	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OVIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДИЛЬБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	Эльмира АДИЛЬБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliginin sembolü olarak Ноча Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДИЛЬБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҮБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta‘limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	Зулфия КУРБАНОВА. Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	Nilufar BURIYEVA. Sun’iy intellekt vositalari asosida o’quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	Шахло УРИНОВА. Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	Gulnoz MAMARASULOVA. Geopolitical meanings in media discourse	524
	V SHO’BA. КОМПАРАТИВИСТИКА YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA	
106.	Saida SULTANOVA. Badiiy tarjimaga o’rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	Barno ABDULLAYEVA. “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	Zilola ERGASHEVA. The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA. Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	Anvar MIRZAQULOV. Ikkinchi jahon urushidan so’ng sinxron tarjimaning paydo bo’lishi va rivojlanishi	549
112.	Shuhrat MULADJANOV. Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	Gulshan ERGASHEVA. Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o’zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	Dilnoza SHONAZAROVA. Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	Умида МУХАММАДИЕВА. Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	Gulnoza XUDAYQULOVA. Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	Shoira XODJAYEVA. Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	Djamila BEGJANOVA. Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	Shaxnoza IBRAGIMOVA. Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	Fazilat XABIBULLAYEVA. Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaiik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	Maftuna RO’ZMETOVA. Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	Maftuna SAPAROVA. “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588

123.	Zuhra ZOKIROVA. Jorj Oruel “Molxona” asaridagi satirik jumlar tarjimasining madaniy jihatdan moslashtirilganligi	591
124.	Mokhinur GELDIEVA. “Kecha va kunduz” romani inglizcha tarjimasida leksik-semantik hamda sintaktik o‘ziga xoslik	593
125.	Dilnoza OLIMOVA. Ritm va takorlash: “Alpomish” dostonining Qosimboy Ma’urov tarjimasida sintaktik-semantik transformatsiyalar	596
126.	Mohichehraxon ANVAROVA. Zamonaviy texnologik terminlarni tarjima qilish usullari	599
127.	Xosiyatxon QO‘CHQORALIYEVA. The role of Reynold Nicholson and John Arberry’s translation in the study of sufi literature	603
128.	Nargizaxon MIRAXATOVA. Dariy tilidagi ba’zi somatizmlar qatnashgan maqollarning o‘zbek tiliga tarjima qilish masalasi	606
129.	Munisa NAZIROVA. O‘zbek va ingliz tilidagi idiomalarning qiyosiy tarjimalari	609
130.	Муниса ТОШБОЕВА. Стратегии транскреации и адаптации политических реалий в узбекском цифровом медиадискурсе	612
131.	Mahliyo FAYZULLAYEVA. Sinxron tarjimada ekvivalentlik va muqobillik masalasi	615
132.	Достонбек АХМАДОВ. Первый шаг к академической истории перевода	618
133.	Sevinch MIRZALIYEVA. Badiiy tarjimada leksik-stilistik bo‘yoqdorlik muammolari	623
134.	Nozima QAYUMOVA. The impact of artificial intelligence on the translation process and the transformation of the translation profession	626
135.	Ситора ТУРСУНБОЕВА. Грамматические и лексические трансформации в художественном переводе	629
136.	Миннура ЮЛДАШЕВА. Об узбекских переводах произведений Чингиза Айтматова	633
137.	Раънохон ХОЛОВА. Роль невербальной коммуникации в синхронном переводе с русского на узбекский	636
138.	Aziza MAHAMMATOVA. Bilvosita tarjimada tarjimon mahoratining namoyon bo‘lishi	640
139.	Mashhuraxon MAHAMMADALIYEVA. Tarjimashunoslik: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	644
140.	Nozima ABDURAHMONOVA. Tibbiy terminlarni tarjima qilishda so‘zma-so‘z va erkin yondashuvlarning o‘zaro ta’siri	646
141.	Azimjon AXMEDOV. Frazeologiya va frazeografiya tarixiga umumiy nazar	649
142.	Madinabonu OLLABERGANOVA. Comparative-methodology and typology in language and literature education	654
143.	Мўхаббат МАССАДИКОВА, Akerke ALTINBEKOVA. Masallarda toplumsal normlar bag‘lamida adalet ve ceza kavrami	657
144.	A’zamxon SOBITOV. Zoonimlarning etnolingvistik va madaniy konnotatsiyalari	665
145.	Vazira ABDIEVA. The essential role of intercultural communication competence in various fields	668

146.	Oyshajon USMONOVA. Structural and semantic aspects of legal terminology in the context of linguistic comparativism	670
147.	Diyora AKRAMOVA. The use of labor-related euphemisms in English and Uzbek linguistics	675
148.	Zebuniso FAYZULLAYEVA. Nemis va o‘zbek tillaridagi fe’l mayllarining chog‘ishtirma tadqiqi	679
149.	Dilnoza NURULLAYEVA. Ma’dan komponentli frazeologik birliklarda insonga xos xususiyatlar	683
150.	Dilorom KHURRAMOVA. Semantic features of mimetic words in Uzbek and Korean	686
151.	Munisa KARIMOVA. Ingliz fe’llari aspektualligini belgilashda funksional-semantik yondashuv va harakat turlari (aktionsart)	690
152.	Gulzoda SUYUNOVA. The evolution of the verb “to be” from Proto-Indo-European to Proto-Germanic	693
153.	Temur ASHUROV. Realia as cognitive and linguocultural anchors in multilingual communication: towards a new integrative model	700
154.	Shahnoza NAZAROVA. O‘zbek va nemis tillarida tanqid nutqiy akti: lingvopragmatik xususiyatlar	703
155.	Shoxida NAZAROVA. Bilvosita nutqning pragmatik jihatlari	706
156.	Lobar RAHIMQULOVA. Ijtimoiy tarmoq matnlarini lingvistik tahlil qilishning ahamiyati	710
157.	Farrukh ABDUSAMATOV. How speech act theory (sat) is applied in discourse analysis	713
158.	Gulmira ERGASHEVA. Davlat boshqaruvi terminlari xususida ayrim ilmiy-nazariy qarashlar	717
159.	Nodira BEKMATOVA. The lexicon of the machine: decoding the new language of AI	720
160.	Munisa DUSTBERDIYEVA. Causative syntaxemes, the use of preposition “under”	724
161.	Nigora ISMATULLAYEVA. Globallashuv konseptining semantik qirralari	727
162.	Mahliyo JALISHOVA. Persuazivlik argumentatsiya va manipulyatsiya o‘rtasida: mediadiskursdagi kommunikativ-pragmatik jihatlari	730
163.	Ozoda QURBONOVA. O‘zbek tilida gidrometeorologik terminlar sinonimiyasi	733
164.	Guljahon RAHMATULLAYEVA. Ruhiiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi	736
165.	Yulduz SATTOROVA. Siyosiy diskursda aforistik ifodalarning kognitiv qiyosiy tahlili: ingliz va o‘zbek tillari misolida	743
166.	Umida ELMURATOVA. O‘zbek va koreys tillarida shaxs konseptosferasining periferik birliklari	746
167.	Nafosat RAIMOVA. Ijtimoiy chegaralangan leksikaning struktur va semantik xususiyatlari	749
168.	Dilnura YULDASHEVA. Ingliz tilidagi ayrim siyosiy terminlarning etimologik tahlili	751

169.	Maftuna AZIMOVA. Language, context, and intention: a linguapragmatic analysis of code-switching in Uzbek-English conversations	754
170.	Samira RAXIMOVA. Konseptual metaforalar milliy tafakkurning aks-sadosi sifatida: ingliz va o‘zbek tillarining qiyosiy tahlili	759
171.	Gulrom ABDULLAYEVA. Koreya va o‘zbek madaniyatida ota-onaga sadoqat tushunchasining lingvokulturologik tahlili	764
172.	Мубинабону МАМАЛАТИПОВА. Этимология русских числительных	766
173.	Durdona XO‘JAMURODOVA. Lingvistik komparativistikaning taraqqiyot omillari	771
174.	Зохида КИЛИЧЕВА. Отражение общественной жизни в романе А. С. Пушкина «Евгений Онегин»	774
175.	Zilola ISLOMOVA. Ingliz va o‘zbek tillarida qo‘shma so‘zlar yasalishi	780
176.	Nasiba JUMAeva. Literary representation of globalization challenges in contemporary Turkish fiction	785
177.	Gulhayo ORTIQOVA. Charlz Dikens ijodida ramziylik, an’analar va ma’naviy munosabatlarning aks etishi	787
178.	Malohat AYDARALIYEVA. XX asr G‘arb va Sharq adabiyotida ayol obrazi tasvirlanishining o‘ziga xos jihatlari	790
179.	Bahora ABDIYEVA. XVI asrga oid nemis masallari tahlili hamda ularda hasad, ochko‘zlik, beodoblik va sabrsizlik kabilarning tasviri	793
180.	Мунаввара ХАСАНОВА. Проблема нравственного совершенствования личности в творчестве Л. Н. Толстого	795
181.	Shahnoza IKROMOVA. Eastern and Western mentality: a structural comparison of “Mehrobdan chayon” and “Pride and prejudice”	800
182.	Umida PIRNAPASOVA. Functional approach to teaching language	804
183.	Maftuna ASKAROVA. Kognitiv tamoyillar nazariyasining shakllanishi	807
184.	Dilnoza SHONAZAROVA, Gulchehra YO‘LDASHEVA. Maktabgacha ta’limda elektron doska orqali ingliz tilini o‘rgatish samaradorligi	811
185.	Abdurauf BOZOROV. A comparative analysis of pedagogical models focusing on the transition from traditional to digital methodologies	815
186.	Айдана ҚУАНЫШ. Ертегілердегі диалог құрылымының стилистикалық ерекшелігі	818
187.	Shirinoy YAKHSHIMURATOVA. The method of cross-cultural comparison in foreign language lessons	826
188.	Sevinch XUDOYBERDIYEVA. Constructive and behavioral methods in teaching English as a second language	829
189.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Нурсая КАДЫРОВА. Қазақ тілін оқытудағы тілдік орта мен мотивация факторы	832
190.	Aziza JALOLOVA. Chet tilini o‘qitishda talabalarning tarjima ko‘nikmalarini rivojlantirishda interfaol usullarning roli	836
191.	Инобатхон УМАРОВА. Роль когнитивистики в обучении русскому языку узбекских студентов	839
192.	Mubina GANIYEVA. Comparative analsis of speech etiquette in hisrorical and modern educational contexts	844

193.	Гулсевар САИДОВА. Языковые особенности творчества А. С. Пушкина и их использование в преподавании ТРКИ	846
194.	Садокат ОЛИМЖОНОВА. Изучение творчества А. С. Пушкина в преподавании русского языка как иностранного	853
195.	Sokina IRISBAYEVA. Moral and ethical values in Uzbek and English proverbs: a comparative study	860
196.	Музаффар ХОДЖАХАНОВ. Структурный и синтаксический анализ терминов статистики в английском и русском языках	864
197.	Shahnozabonu NEMATOVA. The Interconnection Between Gender and Language: A Historical and Sociolinguistic Perspective	866
198.	Мохира ЭШКУВАТОВА. Роль грамматического комментария в преподавании русского как иностранного	870
199.	Nazokat G‘offorova. Zulfiya she’rlari tarjimasida metaforalar tarjimasining o‘ziga xos xususiyatlari	873
200.	Адолат Бобо-Хожаева. Тюркские заимствования в русском языке: пространство билингвизма и историческая перспектива	877